

Narozeninové Severské snění

Začátkem února jste oslavila šedesátiny. Je to to pro vás nějaký předěl?

Víte, že mě taková otázka nenapadla? Žiju ve velkém zátahu, cítím se plná sil a touhy, obklopují mě mladí lidé. Jednak moje děti a také mladší spolupracovníci. Jsem s nimi velmi ráda, a když se dívám do zrcadla, neberu si brýle na čtení, takže se úplně ostře nevidím a je mi dobře.

Přijímáte blahopřání za všechny čtenáře a rozhlasové posluchače.

Nadělila jste nám i sobě k životnímu jubileu krásný narozeninový dárek – novou knihu. Můžete o ní něco prozradit?

Vlastně jsem neslavila narozeniny, ale křtila novou knihu s názvem Severské snění. Velkou, vysněnou, „mé soukromé hygge“, jak zní její podtitul. Chtěla bych naprosto osobně a doufám i osobitě oslovit čtenáře svým vnímáním severských zemí. Svým vztahem ke zdánlivě drsným krajinám, různorodým, proměnlivým, plným kontrastů, s polární září stejně jako polárním sluncem. Především se však snažím popsat pocity radosti, důvěry, vztahu k přírodě, veřejnému prostoru i moderní architektuře. Mé putování není dobrodružné ani nebezpečné, naopak, pohybuji se všude tam, kde žijí lidé, zvířata a kvetou květiny, byť třeba arktické. Jednotlivé kapitoly jsou zastávkami v Dánsku, na jeho ostrovech včetně Bornholmu, autonomních Faerských ostrovech a Grónsku, v Norsku, Švédsku, na Islandu, ve Finsku a jeho autonomních Ålandských ostrovech. **Severské snění jste psala šest let... Zdá se mi to poněkud neobvyklé.** Možná to bylo i déle, první kontakt se severem Evropy jsem měla už před 35 lety a už tehdy jsem cítila tesknost, když jsem odjížděla. Ale posledních šest let jsem intenzivně po severu cestovala a v hlavě se začala rodit kniha. Poznámky plné imaginací, velkých

Spisovatelka, rozhlasová a televizní moderátorka a novinářka Zuzana Maléřová si k životnímu jubileu nadělila knihu o severských zemích, které procestovala křížem krážem. Sama, s rodinou i přáteli. Co ji na severu uchvátilo?

TEXT MILAN ŠVIHÁLEK FOTO JANA PERTÁKOVÁ A ARCHIV AUTORA

scenérií až po dojetí z nejbanálnějších maličkostí. Prostě příjemný pocit z každodenních drobností, když věci fungují.

Jak se zrodil nápad věnovat tolik času opakovaným návštěvám severských zemí?

Přinesl ho život. Syn se po střední škole rozhodl, že bude pokračovat ve vysokoškolském studiu v Dánsku. Když jsme ho tam odváželi, myslím, že při prvních pohledech na slunečné břehy Dánska jsme cítili, že se nám celé rodině otevřela nová etapa života a hlavně nové obzory. A prvotní vzplanutí se proměnilo v hluboký vztah. K této prosperující ekologické a sebevědomé zemi s nízkou mírou korupce a vysokou důvěrou ve věci veřejné. Stala se mi druhým domovem a postupně jsem začala poznávat celý Sever. Jeho rozmanitost, mnohobarevnost. Některým zemím nohy omývá vlahý Balt či Severní moře, mimochodem jsem byla na místě, kde se obě moře potkávají a jejich

splynutí je patrné pouhým okem, srdce jim bije uprostřed královských měst a hlavu jim zdobí polární krajiny. Jiné leží uprostřed oceánů, mají nohy z ledu, ruce z ohně a hlavu plnou horkých pramenů či vodopádů. Ale spojuje je technologická vyspělost, otevřenost, vztah k přírodě, zcela vžitá lidská solidarita a schopnost nacházet radost nejen ve dnech slunečných, ale i deštivých a větrných.

Vím o vás, že jste mateřský, maminkovský typ, což se odráží v tématech vašich knih a způsobu vyprávění. Severské snění je po této stránce charakteristické...

Ať jsem kdekoliv, vše, co je mojí součástí, je v mysli pořád se mnou. Samozřejmě děti, jejich partneři. Přátelé. A byli se mnou i fyzicky na mnohých cestách, což bylo velmi důležité. Daniel Bambas v doslovu napsal, že Severské snění je kniha o lásce. Což mě potěšilo i překvapilo. Má pravdu, i když

jsem si to při psaní neuvědomovala. O lásce lidské, ale podle něj jsem popsala i duše krajin, zemí, dokonce i předmětů. A to vše jsem prožívala ať už přímo, či nepřímo se svými blízkými. Je jich kus na každé stránce, i když o nich třeba nemluví. Psaní je intimní záležitost, vyjeví všechny skryté pocity, úzkosti i naděje. Často slyším, že mé texty působí emotivně. Jsem tomu ráda, i když stále hledám tu křehkou míru a balancuji na hraně.

V Severském snění věnujete hodně prostoru popisu architektonických památek a moderních staveb, což nijak nesnižuje čtivost vašeho rukopisu...

Moderní architektura na severu je úžasná. Nemůžete ji minout, je součástí královských míst stejně jako městeček na ostrovech a ostrůvcích, je přirozenou součástí historických částí stejně jako opuštěných krajin. A jejich obytné moderní čtvrti jsou ne nadarmo nazývány laboratoří architektury. Často v blízkosti vody, v souznění s přírodou a respektem k životnímu prostředí. Žít ekologicky, obklopeni nádhernou architekturou a pěknými předměty, je součástí jejich pohodlí. Dodává do života nejen půvab, ale i sebeúctu. A především se nejedná o přepych pro movité, ale o přístupný a společný prostor všech. I to je součástí dánského hygge, těžce přeložitelného slova vyjadřujícího příjemný životní pocit.

Váš způsob vyprávění je velmi důvěrný. Má na tom zásluhu i druhé vaše milované povolání – moderování rozhlasových a televizních pořadů?

Řekla bych, že je tomu spíše naopak. Že mé psaní předurčilo to, jakým způsobem promlouvám k rozhlasovým posluchačům. Vysílám v krásných ztišených časech, buď lidi ukládám ke spánku, nebo je naopak v nedělních svátečních ránech probouzím. Jsou to časy vhodné k usebrání, sdílení citů, zkušeností, zážitků. Rozhlas v sobě nese navíc jistý rys tajemství. Je tma nebo svítá, sedím sama ve studiu, ale ta samota je veřejná. O svých posluchačích vím. Vyšlu k nim hlas, myšlenku a věřím, že se propojíme. A texty, které píšou, jsou často malým testem budoucí knihy. Tak tomu bylo i v případě Severského snění.

Kniha je zpovědníkem myšlenek a prožitků, které ve svých rozhlasových pořadech autorka svěruje posluchačům.

Kniha úvah, portrétů, textů a básní. Vzpomínky na setkání lidí známých i neznámých, zážitky s uměleckými i sportovními výkony.

Zuzana
MALÉŘOVÁ

Jak byste popsala svého čtenáře a svého rozhlasového posluchače?

Vnímavý, zvědavý, schopný empatie. Tak si ho alespoň představuju. Mnohé už znám osobně, protože neváhají a své zážitky z četby nebo poslechu mi osobně sdělují. A mám radost, že se často jedná o muže, protože je obecně známo, že muži veřejně své city a pocity ventilují mnohem méně.

Jak severské putování změnilo vaše děti a jak změnilo vás?

Myslím, že mám s dětmi i jejich partnery silný vztah, vážím si jich. Miluju je. Nechci mluvit za ně, ale domnívám se, že nás putování ještě víc spojilo společnými nevšedními zážitky, společně prožitým časem na někdy náročných cestách, utvrdilo v mnoha hodnotách, které nás najednou obklopovaly tak samozřejmě, jako když krájíte chléb. Nebyly ničím nedostižným, jak by se mohlo jevit.

Čili zkušenost, o které víme, že je neprenosná, ale o to cennější. Posilující. Jako naděje.

Kdybyste měla popsat nejsilnější okamžik těch šesti let putování Severem až za polární kruh, který byste zvolila?

Je jich nepřehledné množství, tak rozličných. Můžu to vzít jen osobně. Asi nezapomenu, jak na severu Jutského poloostrova v Aalborgu požádal můj nyní už zeť dcera o ruku. Na pobřeží fjordu, s úžasnou stavbou Jørna Utzona v zádech a za přítomnosti dvou racků. Jak mi ve finském Laponsku při teplotě minus čtyřicet stupňů v lesích při jízdě se psím spřežením řekl syn, že nic silnějšího asi nezažil. Kolem jen nekonečná sněhová krása a slunce ležící na zemi, do kterého jsme vjížděli. Nebo počáteční chvíle s jeho partnerkou v Dánsku, když se za ním odhodlaně přestěhovala a prožívaly jsme první společné opojení z přístavního středověkého města Køge a jeho okolí. A zážitky s přáteli, kteří se mnou zavítali do míst, na která by se vypravili jen stěží. Ohromující podoby Islandu, nejzelenější barva ze všech zelených na Faerských ostrovech, červené kameny na Ålandech, sobi, papuchalkové, velryby na dohled fantastických ledovců v Grónsku či hluboko za polárním kruhem v Norsku. Obvyčné tiché chvíle ve sličných dánských vesničkách uprostřed luk, vše tak čisté a moře všude nablízku...

1, 2 Na cestách po Grónsku a Laponsku

3 Na křtu knihy Severské snění (zleva) s dcerou Alžbětou a herečkami Evou Leinweberovou, Carmen Mayerovou a Ivanou Uhlířovou

ZUZANA MALÉŘOVÁ

- Narodila se v Dolní Bečvě.
- Spisovatelka, moderátorka, textařka. Autorka 22 knih, z nichž většina vyšla opakovaně (Dopis Cyranovi, O květině, Houslový klíč, Kartografie srdce a další).
- Nová kniha k životnímu jubileu nese název Severské snění.
- Tři desítky let spolupracuje s Českým rozhlasem Dvojka (momentálně autorská Nedělní rána či Noční Mikroforum) a Českou televizí (například 12 dílů dokumentů Neobyčejné životy).
- Dcera Alžběta Mrva Bohdanová je zpěvačka a herečka, syn Jeroným Bohdan má své studio v Dánsku, kde vystudoval grafický design. Ilustroval některé matčiny knihy.

Co bychom měli od seveřanů převzít, aby se nám ve střední Evropě lépe žilo?

Je těžké zobecňovat. Ale jistě jejich odolnost, s jakou jsou schopni čelit nepřízní. Severské počasí je jak sám život. Dá se jen velmi těžce předvídat, a mění se každou chvíli. Ale není důvodem, aby jim bránilo v aktivitě, ve štěstí, v radosti. A jejich schopnosti se domluvit, spolupracovat a držet dané slovo. Nebojí se změn. Nelekají se výzev a těžkých úkolů, což svědčí o jejich vysokém sebevědomí.

Myslím, že Severské snění je opravdu originální cestopis. Řekl bych, že se vám podařilo vytvořit zcela nový cestopisný žánr. Uvědomujete si to?

Já si ani netroufám říct, že se jedná o cestopis. Jsem už asi taková „tvořitelka žánrů“, mnohokrát to bylo v souvislosti s mými knhami napsáno. Myslím, že jsem hodně stálý člověk, ale v psaní věčná hledačka. Snad že se bojím ustrnout, zabydlet se v pohodlí toho, co už vím a znám. A jsem vděčná svým čtenářům za jejich věrnost, která mi usnadňuje ten věčný risk podstupovat. V obsahu i formě. Knihu Severské snění vypravila do světa jedinečným způsobem grafička Lucie Soutner Zelená. Oblékla má písmena a fotografie do barev slunce a písku, hor a pastvin, moře a oblaků. S citem a hravostí, s vědomím proměnlivosti severské krajiny. Grafická kvalita knihy je důležitá, o stejnou jsem se snažila i po stránce obsahové a jazykové. Severské snění je pro mne i vyznáním českému jazyku, který má tak nepřehledné možnosti, jak popsat pocity úchvatu či úžasu. Všechny mé cesty vždycky vedly domů. A kniha je pro mne předáním inspirace z míst, kde panuje hygge. A ano, je to kniha o lásce. •

Severské počasí je jak sám život.
Dá se jen těžce předvídat, a mění se každou chvíli.